

SATVERSMES TIESA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR JAUTĀJUMU UZDOŠANU EIROPAS SAVIENĪBAS TIESAI PREJUDICIĀLA NOLĒMUMA PIEŅEMŠANAI

lietā Nr. 2024-09-01

Rīgā

2025. gada 31. martā

Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Anita Rodiņa, Jānis Neimanis, Jautrīte Briede, Veronika Krūmiņa, Mārtiņš Mits un Juris Juriss,

pēc personu S un T pieteikuma un AS "SEB banka" pieteikuma, piedaloties pieteikuma iesniedzējas – AS "SEB banka" – pilnvarotajiem pārstāvjiem zvērinātiem advokātiem Laurim Liepam un Matīsam Šķiņķim,

institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimas – pilnvarotajam pārstāvim zvērinātam advokātam Rolandam Neilandam,

ar tiesas sēdes sekretāri Alisi Ločmeli,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu, 17. panta pirmās daļas 11. punktu, kā arī 19.² un 28. pantu,

2025. gada 18. februārī, 19. februārī, 20. februārī, kā arī 5. martā atklātā tiesas sēdē izskatot lietu "Par Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8.⁴ panta otrās, trešās (redakcijā, kas bija spēkā no 2024. gada 1. janvāra līdz 2024. gada 4. jūnijam), ceturtās, piektās, sestās, desmitās, vienpadsmitās, divpadsmitās, trīspadsmitās, piecpadsmitās daļas un pārejas noteikumu 43. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajiem trim

teikumiem, kā arī Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8.⁴ panta desmitās daļas 2. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam”,

konstatēja:

I. Strīda pamatā esošie fakti

1. Likumprojekts Nr. 367/Lp14 “Grozījumi Patērētāju tiesību aizsardzības likumā” (turpmāk – Likumprojekts), ar kuru Patērētāju tiesību aizsardzības likums tika papildināts ar 8.⁴ pantu, tika iesniegts Saeimai 2023. gada 6. oktobrī. Saeima par atbildīgo komisiju noteica Budžeta un finanšu (nodokļu) komisiju (turpmāk – Budžeta komisija).

Likumprojekts Saeimā tika skatīts trijos lasījumos un apspriests 13 Budžeta komisijas sēdēs, kurās piedalījās valsts pārvaldes iestāžu, kā arī nozari pārstāvošo institūciju pārstāvji.

Saeimā otrajā lasījumā atbalstītā Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8.⁴ panta redakcija atšķīrās no tās redakcijas, kādā šis pants sākotnēji tika ietverts Likumprojektā. Savukārt izskatīšanai Saeimā trešajā lasījumā atkal tika sagatavota jauna šā panta redakcija, kas atšķīrās no otrajā lasījumā pieņemtās redakcijas.

2023. gada 30. novembrī Budžeta komisija izskatīja Likumprojektu pirms galīgā – trešā lasījuma un vērsās pie Eiropas Centrālās bankas, nosūtot tai pirms trešā lasījuma atbalstīto Likumprojekta redakciju un lūdzot sniegt atzinumu par to.

2023. gada 6. decembrī likums “Grozījumi Patērētāju tiesību aizsardzības likumā” (turpmāk – Likums) tika pieņemts Saeimā galīgajā – trešajā lasījumā.

2023. gada 11. decembrī Eiropas Centrālā banka pieņēma un publicēja atzinumu par hipotekārā kredīta ņēmēju aizsardzības pagaidu nodevu kredītiestādēm (CON/2023/42) (turpmāk arī – Atzinums).

2023. gada 20. decembrī Atzinums tika apspriests Budžeta komisijas sēdē. Šajā sēdē piedalījās valsts pārvaldes iestāžu un nozari pārstāvošo institūciju pārstāvji.

2023. gada 20. decembrī Valsts prezidents izsludināja Likumu.

2024. gada 1. janvārī Likums stājās spēkā, un tajā ietvertais regulējums bija piemērojams līdz tā paša gada 31. decembrim.

2. Ar Likumu Patērētāju tiesību aizsardzības likums tika papildināts ar 8.⁴ pantu šādā redakcijā:

“8.⁴ pants. Hipotekārā kredīta ņēmēju aizsardzības nodeva

(1) Šis pants paredz nepieciešamu, sociāli atbildīgas valsts principam atbilstošu un mērķtiecīgu kredītu procentu kompensāciju hipotekāro kredītu ņēmējiem mājokļa iegādei vai būvniecībai nolūkā aizsargāt sabiedrības labklājību, ņemot vērā EURIBOR likmes kāpuma un inflācijas rezultātā pieaugušo kredīta maksājumu un patēriņa cenu radīto būtisko izmaksu slogu māsaimniecībām.

(2) Nodevu maksā par patērētājiem (fiziskajām personām – kredītu ņēmējiem) izsniegtajiem kredītiem, kuru atmaksa ir nodrošināta ar Latvijā esoša nekustamā īpašuma hipotēku (turpmāk šajā pantā – hipotekārais kredīts).

(3) Nodevu maksā Latvijā reģistrētas kredītiestādes un kapitālsabiedrības, kuras saskaņā ar šā likuma 8. panta 1.¹ daļu saņēmušas speciālu atļauju (licenci) patērētāja kreditēšanas pakalpojuma sniegšanai, kā arī citu valstu kredītiestāžu un kapitālsabiedrību, kuras saskaņā ar šā likuma 8. panta 1.¹ daļu saņēmušas speciālu atļauju (licenci) patērētāja kreditēšanas pakalpojuma sniegšanai, pastāvīgās pārstāvniecības (filiāles) Latvijā (turpmāk šajā pantā – nodevas maksātāji).

(4) Nodevu maksā par katru kalendāra gada ceturksni, un to nosaka ceturksnī 0,5 procentu apmērā no nodevas maksātāja kopējās izsniegto hipotekāro kredītu atlikumu summas uz 2023. gada 31. oktobri. Hipotekārā kredīta ņēmēju aizsardzības nodevu neaprēķina un nemaksā par tiem hipotekārajiem kredītiem, kas izsniegti ar fiksētu procentu likmi visā hipotekārā kredīta atmaksas periodā.

(5) Nodevas maksātājs par katru kalendāra gada ceturksni ne vēlāk kā līdz pārskata ceturkšņa pirmā mēneša divdesmitajam datumam iesniedz Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā nodevas deklarāciju, kurā norāda nodevas maksātāja izsniegto hipotekāro kredītu skaitu un hipotekāro

kredītu atlikumu summu uz 2023. gada 31. oktobri, par kuru saskaņā ar šā panta ceturto daļu ir aprēķināta nodeva, un aprēķināto nodevas apmēru.

(6) Šā panta ceturtajā daļā aprēķināto nodevas summu nodevas maksātājs iemaksā valsts pamatbudžeta speciāli šim nolūkam izveidotā ieņēmumu kontā līdz pārskata ceturkšņa pirmā mēneša divdesmit trešajam datumam.

(7) Nodevu administrē Valsts ieņēmumu dienests. Kontrolējot šā panta piektajā daļā minētajā deklarācijā norādītās informācijas pilnīgumu un pareizību, Valsts ieņēmumu dienests var veikt nodokļu administrācijas pārbaudi. Ja pēc nodokļu administrācijas pārbaudes konstatēta nodevas aprēķina neatbilstība šajā pantā noteiktajam, Valsts ieņēmumu dienests pieņem lēmumu par nodevas apmēra precizēšanu un aprēķina budžetā maksājamo nodevas summu, kā arī nokavējuma naudu likuma "Par nodokļiem un nodevām" 29. panta otrajā daļā noteiktajā apmērā par periodu no nodevas maksāšanas termiņa līdz nodokļu administrācijas pārbaudes uzsākšanas dienai. Lēmumā noteiktos maksājumus nodevas maksātājs samaksā 30 dienu laikā no lēmuma paziņošanas dienas. Ja minētajā termiņā nodevas maksātājs neveic lēmumā noteiktos maksājumus, Valsts ieņēmumu dienests likuma "Par nodokļiem un nodevām" 29. panta otrajā daļā noteikto nokavējuma naudu aprēķina ar nākamo dienu pēc maksāšanas termiņa iestāšanās.

(8) Ja nodevas maksātājs neveic nodevas maksājumu šajā likumā noteiktajā termiņā, par nokavējuma periodu tam aprēķina nokavējuma naudu un veic piedziņu saskaņā ar likumā "Par nodokļiem un nodevām" noteikto.

(9) Valsts ieņēmumu dienests kļūdaina aprēķina rezultātā pārmaksāto nodevas summu pēc nodevas maksātāja rakstveida pieprasījuma atmaksā.

(10) Šā panta piemērošanai atbilstīgais hipotekārā kredīta ņēmējs ir patērētājs, ar kuru nodevas maksātājs ir noslēdzis hipotekārā kredīta līgumu, ja izpildās abi turpmāk minētie nosacījumi:

- 1) hipotekārā kredīta līgums ir noslēgts līdz 2023. gada 31. oktobrim;
- 2) hipotekārā kredīta atlikums nepārsniedz 250 000 *euro*.

(11) Nodevas maksātājam ir pienākums katram atbilstīgajam hipotekārā kredīta ņēmējam aprēķināt kredītu procentu kompensāciju 30 procentu apmērā no ceturksnī samaksātajiem procentu maksājumiem, kas aprēķināti saskaņā ar

attiecīgo hipotekārā kredīta līgumu, bet ne vairāk kā divus procentpunktus no periodam noteiktās procentu likmes (kopējās aizņēmuma likmes). Kredītu procentu kompensāciju atbilstīgajam hipotekārā kredītaņēmējam neaprēķina un nemaksā par tiem hipotekārajiem kredītiem, kas izsniegti ar fiksētu procentu likmi visā kredīta atmaksas periodā.

(12) Nodevas maksātājam ir pienākums ne vēlāk kā līdz pārskata ceturksnim sekojošā mēneša desmitajam datumam iesniegt Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā Valsts ieņēmumu dienesta tīmekļvietnē publicētajā formātā šādu informāciju par katru atbilstīgo hipotekārā kredītaņēmēju:

- 1) tā vārdu, uzvārdu, personas kodu;
- 2) hipotekārā kredītaņēmēja maksājumu konta numuru, uz kuru veicama kredītu procentu kompensācijas izmaksa;
- 3) kredītu procentu kompensāciju, kas hipotekārā kredītaņēmējam aprēķināta atbilstoši šā panta vienpadsmitajai daļai.

(13) Valsts ieņēmumu dienests no hipotekārā kredītaņēmēju aizsardzības nodevas ieņēmumiem vienu reizi ceturksnī ne vēlāk kā līdz ceturksnim sekojošā mēneša trīsdesmitajam datumam veic nodevas maksātāja saskaņā ar šā panta vienpadsmito daļu aprēķināto un saskaņā ar šā panta divpadsmito daļu paziņoto kredītu procentu kompensācijas izmaksu uz nodevas maksātāja norādīto konkrētā hipotekārā kredītaņēmēja maksājumu kontu. Patērētāja un nodevas maksātāja strīdi saistībā ar kredītu procentu kompensācijas aprēķinu ir risināmi Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

(14) Šā panta divpadsmitajā daļā noteiktajā kārtībā saņemtā informācija izmantojama vienīgi hipotekārā kredītaņēmējam aprēķināto kredītu procentu kompensācijas izmaksas mērķiem. Šā panta trīspadsmitajā daļā noteiktā kredītu procentu kompensācija nav pakļauta ieturējumu veikšanai, citu maksājumu segšanai un parādu piedziņai.

(15) Nodevas maksātājs ne vēlāk kā līdz pārskata ceturksnim sekojošā mēneša desmitajam datumam paziņo katram atbilstīgajam hipotekārā kredītaņēmējam informāciju, ko nodevas maksātājs saskaņā ar šā panta divpadsmito daļu

par konkrēto hipotekārā kredītaņēmēju nodevis Valsts ieņēmumu dienestam. Minēto informāciju nodevas maksātājs elektroniski nosūta attiecīgajam hipotekārā kredītaņēmējam, izmantojot nodevas maksātāja ierasto saziņas veidu ar tā klientiem.”

3. Pieteikuma iesniedzēja – AS “SEB banka” (turpmāk – SEB banka) – uzskata, ka Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8.⁴ panta otrā, trešā (redakcijā, kas bija spēkā no 2024. gada 1. janvāra līdz 2024. gada 4. jūnijam), ceturta, piekta, sestā, desmitā, vienpadsmitā, divpadsmitā, trīspadsmitā, piecpadsmitā daļa un pārejas noteikumu 43. punkts (turpmāk – apstrīdētās normas) neatbilst Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem.

SEB banka ir Latvijas Republikā reģistrēta kredītiestāde, kura sniedz patērētāju hipotekārās kreditēšanas pakalpojumus. Saskaņā ar apstrīdētajām normām tai 2024. gadā bija pienākums aprēķināt un maksāt nodevu par katru 2024. gada kalendāra ceturksni 0,5 procentu apmērā no SEB bankas kopējās izsniegto hipotekāro kredītu atlikumu summas uz 2023. gada 31. oktobri par patērētājiem (fiziskajām personām – kredītuņēmējiem) izsniegtajiem kredītiem, kuru atmaksa ir nodrošināta ar Latvijā esoša nekustamā īpašuma hipotēku (turpmāk – Nodeva). Tāpat saskaņā ar apstrīdētajām normām SEB bankai bija pienākums patērētājiem – hipotekārā kredītaņēmējiem –, kuri atbilst apstrīdētajās normās noteiktajiem kritērijiem, aprēķināt kompensāciju 30 procentu apmērā no ceturksnī samaksātajiem procentu maksājumiem, kas aprēķināti saskaņā ar attiecīgo hipotekārā kredīta līgumu, bet ne vairāk kā divus procentpunktus no periodam noteiktās procentu likmes (turpmāk – Kompensācija) un sniegt datus par atbilstīgajiem kredītaņēmējiem Valsts ieņēmumu dienestam.

SEB banka norāda, ka apstrīdētās normas ierobežo tai Satversmes 105. panta pirmajos trijos teikumos ietvertās tiesības uz īpašumu, jo uzliek tai pienākumu veikt noteiktu maksājumu valsts budžetā, kā arī ierobežo tai tiesības saņemt līguma izpildi nolīgtajā apmērā. Turklāt tas, ka SEB bankai ir uzlikts pienākums aprēķināt un administrēt Nodevas un Kompensācijas maksājumus,

ierobežo tās komercdarbību, kas arī ir uzskatāma par tiesību uz īpašumu objektu Satversmes 105. panta izpratnē.

Pēc SEB bankas ieskata, tiesību uz īpašumu ierobežojums nav noteikts ar likumu, jo likumdevējs ir pārkāpis labas likumdošanas principu. Proti, Saeima nav izpildījusi savu pienākumu apspriesties par Likumā ietverto regulējumu ar Eiropas Centrālo banku savlaicīgi, pirms Likuma pieņemšanas, kā to paredz Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punkts, 288. panta piektā daļa, šā līguma 4. protokola “Par Eiropas Centrālo banku sistēmas Statūtiem un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem” (turpmāk – 4. protokols) 4. panta un Eiropas Savienības Padomes 1998. gada 29. jūnija lēmuma par to, kā valstu iestādes apspriežas ar Eiropas Centrālo banku par tiesību aktu projektiem (Nr. 98/415/EK) (turpmāk – Padomes lēmums) 2. panta 1. punkts un 4. pants. SEB banka uzskata, ka Likumā ietvertais regulējums ir unikāls visas Eiropas Savienības ietvaros un līdz ar to Likuma pieņemšana pirms Eiropas Centrālās bankas atzinuma saņemšanas ir būtisks pārkāpums, kas izpaudies kā procedūras neievērošana.

4. Pieteikuma iesniedzēji – fiziskās personas S un T – uzskata, ka Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8.⁴ panta desmitās daļas 2. punkts (turpmāk arī – apstrīdētā norma) neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Personas S un T ir laulātie un patērētāji, kas laika posmā līdz 2023. gada 31. oktobrim ar kredītiestādi noslēguši hipotekārā kredīta līgumu ar mainīgo procentu likmi. 2024. gadā šo personu kredīta atlikums pārsniedza 250 000 *euro* un līdz ar to apstrīdētā norma liedza personām S un T saņemt Kompensāciju.

Pēc personu S un T ieskata, vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos atrodas visi patērētāji, kuriem ir spēkā esošs ar nodevas maksātāju līdz 2023. gada 31. oktobrim noslēgts hipotekārā kredīta līgums ar mainīgo procentu likmi. Apstrīdētā norma paredz atšķirīgu attieksmi pret tiem hipotekārā kredīta ņēmējiem, kuriem kredīta saistību atlikums pārsniedz 250 000 *euro*.

Personas S un T apgalvo, ka atšķirīgā attieksme nav noteikta ar normatīvajos aktos noteiktā kārtībā pieņemtu tiesību normu, jo ir pārkāpts labas

likumdošanas princips. Saeima nav izpildījusi savu pienākumu pirms apstrīdēto normu pieņemšanas par plānoto regulējumu paziņot Eiropas Centrālajai bankai. Likumprojekts Eiropas Centrālajai bankai nosūtīts novēloti, un apstrīdētā norma pieņemta pirms Eiropas Centrālās bankas atzinuma saņemšanas. Tādējādi Saeima ir pārkāpusi Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punktu, 282. panta 5. punktu, 4. protokola 4. pantu, Padomes lēmuma 2. panta 1. punktu un 4. pantu. Turklāt, pēc personu S un T ieskata, apspriešanās pienākuma neievērošana ir būtisks procesuālais pārkāpums.

5. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeima – uzskata, ka apstrīdētās normas atbilst Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem un apstrīdētā norma atbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam. Pēc Saeimas ieskata, Likumprojekta izskatīšanas gaitā nav pārkāpts labas likumdošanas princips un Likums ir pieņemts, ievērojot normatīvajos aktos paredzēto kārtību.

Saeima uzskata, ka apstrīdēto normu pieņemšanas procesā nav saskatāmi Eiropas Savienības tiesību normu pārkāpumi. Dalībvalstij noteikto pienākumu Likumprojekta pieņemšanas laikā apspriesties ar Eiropas Centrālo banku Saeima ir izpildījusi, vēršoties pie Eiropas Centrālās bankas tad, kad Likumprojekts pirms tā trešā lasījuma tika atbalstīts Budžeta komisijā. Kaut gan Atzinums tika saņemts jau pēc Likuma pieņemšanas, tas tika izvērtēts Budžeta komisijas sēdē pēc būtības un likumdevējam bija iespēja to ņemt vērā un, ja nepieciešams, rosināt Likuma grozīšanu. Tomēr likumdevējs nesaskatīja lietderību un nepieciešamību Atzinumā paustos ieteikumus atzīt par Latvijas situācijā būtiskiem un derīgiem un ieviest tos Likuma regulējumā. Turklāt Valsts prezidents, būdams informēts par Atzinuma saturu, neizmantoja viņam Satversmē garantētās tiesības neizsludināt Likumu un atdot to Saeimai otrreizējai caurlūkošanai. Saeima norāda arī uz to, ka, salīdzinot Atzinumu ar citiem Eiropas Centrālās bankas atzinumiem par Eiropas Savienības dalībvalstu hipotekārā kredīta ņēmēju aizsardzības pasākumiem, ir konstatējama liela šajos atzinumos ietvertu apsvērumu saturiskā līdzība. Pēc Saeimas ieskata, pienākums apspriesties ar Eiropas Centrālo banku ir izšķiroši nozīmīgs gadījumā,

ja tiek ieviests tāds tiesiskais regulējums, par kādu iepriekš Eiropas Centrālā banka nav sniegusi savu viedokli. Saeima uzsver, ka Atzinums pēc sava rakstura ir konsultatīvs, tātad tajā ietvertu rekomendējošo apsvērumu izpilde dalībvalstij nav juridiski saistoša.

II. Būtiskākais Eiropas Savienības tiesiskais regulējums

6. Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punkts un 288. panta piektā daļa nosaka:

“127. pants

[..]

4. Ar Eiropas Centrālo banku apspriežas:

- par visiem ierosinātiem Savienības aktiem, kas ir Eiropas Centrālās bankas kompetencē;
- valstu iestādes – par visiem likumprojektiem, kas ir Eiropas Centrālās bankas kompetencē, bet ievērojot ierobežojumus un nosacījumus, ko Padome izvirzījusi saskaņā ar 129. panta 4. punktā paredzēto procedūru.

[..]

288. pants

[..]

Ieteikumi un atzinumi neuzliek saistības.”

7. Padomes lēmuma (1998. gada 29. jūnijs) par to, kā valstu iestādes apspriežas ar Eiropas Centrālo banku par tiesību aktu projektiem (98/415/EK) 4. pants nosaka:

“4. pants

Katra dalībvalsts veic efektīvus pasākumus, kas vajadzīgi šā lēmuma ievērošanai. Tādā nolūkā attiecīgā dalībvalsts apspriešanos ar ECB rīko savlaicīgi tā, lai iestāde, kas ierosinājusi konkrētā tiesību akta projektu, ECB atzinumu varētu ņemt vērā, pirms pieņemt galīgo lēmumu par aktu pēc būtības, kā arī nodrošina

ECB atzinuma paziņošanu iestādei, kas pieņem konkrēto tiesību aktu, ja tā ir cita iestāde, nekā akta projekta izstrādātāja iestāde.”

III. Latvijas tiesiskais regulējums

8. Satversmes 64., 70. un 71. pants nosaka:

“64. pants

Likumdošanas tiesības pieder Saeimai, kā arī tautai šinī Satversmē paredzētā kārtībā un apmēros.

[..]

70. pants

Valsts prezidents izsludina pieņemtus likumus šādā kārtā: “Saeima (resp. tauta) ir pieņēmusi un Valsts prezidents izsludina šādu likumu: (likuma teksts)”.

71. pants

Desmit dienu laikā, skaitot no likuma pieņemšanas Saeimā, Valsts prezidents motivētā rakstā Saeimas priekšsēdētājam var prasīt likuma otrreizēju caurlūkošanu. Ja Saeima likumu negroza, tad Valsts prezidents otrreiz ierunas celt nevar.”

9. Kā to paredz Satversmes 21. pants, Saeima savas iekšējās darbības un kārtības noteikšanai ir izstrādājusi sev kārtības rullī. Saeimas kārtības ruļļa 114. panta pirmā daļa nosaka:

“114. pants

(1) Likumprojekts uzskatāms par pieņemtu un līdz ar to kļūst par likumu, ja tas apspriests trijos lasījumos, bet šā panta otrajā daļā paredzētajos gadījumos – divos lasījumos un, balsojot par to kopumā, ieguvis klātesošo deputātu absolūto balsu vairākumu.”

IV. Iemesli, kuru dēļ Satversmes tiesai ir šaubas par Eiropas Savienības tiesību interpretāciju

10. Satversmes tiesas nolēmumi nav pārsūdzami, tāpēc tad, ja lietas iznākums ir atkarīgs no Eiropas Savienības tiesību aktu interpretācijas, Satversmes tiesai jāpārlicinās, vai konkrēto jautājumu jau iepriekš nav izskaidrojusi Eiropas Savienības Tiesa, vai attiecīgajos tiesību aktos noteiktais ir tik skaidrs, ka nerada nekādas saprātīgas šaubas, un jālemj, vai ir nepieciešams saņemt prejudiciālu nolēmumu no Eiropas Savienības Tiesas (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2020. gada 6. oktobra lēmuma par jautājumu uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai lietā Nr. 2020-02-0306 10. punktu*).

11. Gan Saeima Likumprojekta izskatīšanas laikā ir atzinusi, gan arī Atzinumā ir norādīts, ka apstrīdētās normas skar Eiropas Centrālās bankas kompetenci Padomes lēmuma 2. panta 1. punkta izpratnē un līdz ar to apstrīdēto normu pieņemšanā Saeimai vajadzēja ievērot Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punktā noteikto pienākumu apspriesties ar Eiropas Centrālo banku. Turklāt saskaņā ar Padomes lēmuma 4. pantu šāds pienākums bija jāpilda savlaicīgi, proti, tā, lai par konkrētā tiesību akta projektu sniegto Eiropas Centrālās bankas atzinumu varētu ņemt vērā, pirms tiek pieņemts galīgais lēmums par tiesību aktu pēc būtības. Gan SEB banka, gan arī personas S un T uzskata, ka Saeima nav izpildījusi savu pienākumu savlaicīgi apspriesties ar Eiropas Centrālo banku. Tādējādi apstrīdētās normas nav pieņemtas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un ir pārkāpts labas likumdošanas princips, jo apstrīdētās normas nav atbilstošā procedūrā saskaņotas ar Eiropas Savienības tiesībām.

Noskaidrojot, vai personas tiesību uz īpašumu ierobežojums ir attaisnojams, Satversmes tiesai jāpārbauda, vai tas ir noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu tiesību normu, tostarp ievērojot labas likumdošanas principu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2024. gada 17. decembra sprieduma lietā Nr. 2023-47-01 14. punktu*). Tāpat, arī vērtējot, vai apstrīdētais regulējums atbilst tiesiskās

vienlīdzības principam, Satversmes tiesa pārbauda, vai vienādā vai atšķirīgā attieksme ir noteikta ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu, tostarp atbilstoši labas likumdošanas principam (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2023. gada 29. jūnija sprieduma lietā Nr. 2022-31-03 18. punktu*). Atbilstoši labas likumdošanas principam likumdevējam ir jāvērtē likumprojektā paredzēto tiesību normu atbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normām, tostarp Satversmei, starptautiskajām un Eiropas Savienības tiesību normām (*sal. sk. Satversmes tiesas 2017. gada 8. marta sprieduma lietā Nr. 2016-07-01 25.2. punktu*).

Tādēļ, vērtējot apstrīdēto normu atbilstību Satversmei, nozīme ir Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punktā un Padomes lēmuma 4. pantā noteiktā dalībvalsts iestādes pienākuma savlaicīgi apspriesties ar Eiropas Centrālo banku interpretācijai. Proti, ir nozīme tam, kā interpretējams savlaicīgas apspriešanās pienākums Eiropas Savienības tiesību izpratnē un, ja šis pienākums nav izpildīts, tad kā tā neizpilde ietekmē apstrīdēto normu spēkā esību.

12. Satversmes tiesai ir šaubas par to, vai Likuma pieņemšanas gaitā ir ievērots Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punkts un Padomes lēmuma 4. pants. Proti, vai ir uzskatāms, ka Likuma pieņemšanas gaitā ir izpildīts pienākums savlaicīgi apspriesties ar Eiropas Centrālo banku.

12.1. Eiropas Centrālo banku sistēmas mērķis ir uzturēt cenu stabilitāti Eiropas Savienībā, kā arī atbalstīt vispārēju ekonomikas politiku, lai palīdzētu sasniegt Eiropas Savienības mērķus (*sk. Līguma par Eiropas Savienību Protokola Nr. 4 "Par Eiropas Centrālo banku sistēmas Statūtiem un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem" 2. pantu. Pieejams: eur-lex.europa.eu*). Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 2. punktā paredzēts, ka galvenie uzdevumi, kas jāīsteno Eiropas Centrālo banku sistēmai, ir tostarp definēt un īstenot Savienības monetāro politiku. Šādu uzdevumu ar Eiropas Centrālo banku sistēmas starpniecību pilda Eiropas Centrālā banka un valstu centrālās bankas, un tam ir nepieciešama cieša Eiropas Centrālās bankas un šo pēdējo minēto sadarbība (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 2020. gada 17. decembra sprieduma lietā C-316/19 "Eiropas Komisija pret Slovēnijas Republiku" 80. punktu*).

Līguma par Eiropas Savienību 4. panta 3. punkta pirmā daļa noteic, ka saskaņā ar lojālas sadarbības principu Savienība un dalībvalstis ar patiesu savstarpēju cieņu palīdz cita citai veikt uzdevumus, ko nosaka Līgumos. Savukārt minētā panta 3. punkta trešā daļa noteic, ka dalībvalstis sekmē Savienības uzdevumu izpildi un atturas no jebkādiem pasākumiem, kuri varētu apdraudēt Savienības mērķu sasniegšanu. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka šajā pantā ietvertais dalībvalstu lojālas sadarbības princips uzliek dalībvalstīm negatīvu pienākumu atturēties no jebkādu darbību veikšanas, kas var kaitēt Eiropas Savienības interesēm (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 6. marta sprieduma lietā Nr. 2018-11-01 18.4.1. punktu*). Lojālas sadarbības princips ne tikai liek dalībvalstīm veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai garantētu Eiropas Savienības tiesību piemērošanu un efektivitāti, bet arī uzliek Eiropas Savienības iestādēm un dalībvalstīm savstarpējas lojālas sadarbības pienākumu (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 2002. gada 26. novembra sprieduma lietā C-275/00 "First un Franex" 49. punktu*).

Tādējādi no lojālas sadarbības principa izrietošais dalībvalsts pienākums sekmēt Eiropas Savienības uzdevumu izpildi un pienākums atturēties no pasākumiem, kas var apdraudēt Eiropas Savienības mērķu sasniegšanu, ietver arī dalībvalsts pienākumu sadarboties ar Eiropas Centrālo banku, apspriežoties ar to par visiem dalībvalsts tiesību aktiem, kas skar Eiropas Centrālās bankas kompetenci.

12.2. Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punkts pienākumu apspriesties ar Eiropas Centrālo banku uzliek dalībvalsts iestādei. Savukārt Padomes lēmuma 4. pants noteic, ka dalībvalsts iestādēm ir pienākums apspriešanos ar Eiropas Centrālo banku rīkot savlaicīgi, tā, lai iestāde, kas ierosinājusi konkrētā tiesību akta projektu, Eiropas Centrālās bankas atzinumu varētu ņemt vērā, pirms tiek pieņemts galīgais lēmums par aktu pēc būtības. Padomes lēmuma apsvērumu 6. punktā, kas skaidro Padomes lēmumā ietverto regulējumu, norādīts, ka apspriedēm ar Eiropas Centrālo banku nevajadzētu lieki paildzināt tiesību aktu pieņemšanas procedūras dalībvalstīs, tomēr Eiropas Centrālajai bankai jābūt atvēlētam pietiekamam laikam atzinuma sniegšanai, lai tā

varētu saņemt tekstus pārbaudīt ar vajadzīgo rūpību. Saskaņā ar Padomes lēmuma 3. panta 1. punktu vispārējais atzinuma sniegšanas termiņš ir viens mēnesis, bet šā paša panta 2. punkts noteic, ka ārkārtējas steidzamības gadījumā var paredzēt īsāku termiņu un tādā gadījumā attiecīgā iestāde norāda steidzamības iemeslus.

Eiropas Centrālā banka ir izstrādājusi Vadlīnijas dalībvalsts iestādēm konsultācijām ar Eiropas Centrālo banku par likumprojektiem (*pieejams: ecb.europa.eu*; turpmāk – Eiropas Centrālās bankas vadlīnijas). Eiropas Centrālās bankas vadlīniju 4.1. punktā savlaicīgas apspriešanās pienākums ir paskaidrots tādējādi, ka “Eiropas Centrālās bankas uzklaušīšanai ir jānotiek atbilstošā likumdošanas stadijā”. Turklāt saskaņā ar minēto punktu Eiropas Centrālās bankas uzklaušīšana likumdošanas procesā notiek tādā stadijā, kas sniedz tai pietiekami daudz laika, lai Eiropas Centrālā banka varētu izskatīt likumprojekta normas, ieskaitot laiku, kas vajadzīgs to iztulkošanai, un pieņemt atzinumu nepieciešamajā valodā. Tāpat Eiropas Centrālās bankas vadlīniju 4.1. punkts sīkāk paskaidro, ka Padomes lēmuma 3. panta 4. punkts, kurā paredzētas sekas, kas iestājas gadījumā, ja valsts iestāde nav savlaicīgi saņēmusi Eiropas Centrālās bankas atzinumu, ir saprotams tādējādi, ka dalībvalsts iestādei likumprojekta pieņemšana ir jāaptur, kamēr nav saņemts Eiropas Centrālās bankas atzinums. Eiropas Centrālās bankas vadlīniju 3.1.2. punktā ir ietverta arī sadaļa par valstu parlamentu lomu. Tajā norādīts, ka dalībvalstu parlamentiem, ievērojot savus procesuālos noteikumus, ir jālemj par to, kā tie ņems vērā pienākumu iesniegt likumprojektu Eiropas Centrālajai bankai atzinuma saņemšanai.

Tātad, no vienas puses, savlaicīgas apspriešanās pienākums Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punkta un Padomes lēmuma 4. panta izpratnē varētu tikt interpretēts tādējādi, ka dalībvalsts atbildīgajai iestādei pēc iespējas agrākā likumdošanas procesa stadijā, ievērojot nacionālos tiesību aktus par likumdošanas procedūru, ir jāvēršas Eiropas Centrālajā bankā. Tas darāms tādēļ, lai Eiropas Centrālās bankas atzinumā norādītais atbildīgajai iestādei būtu zināms pirms attiecīgā tiesiskā regulējuma pieņemšanas un Eiropas Centrālās bankas apsvērumus būtu iespējams izvērtēt tiesiskā regulējuma pieņemšanas laikā.

12.3. Saskaņā ar Satversmes 64. pantu Latvijas konstitucionālajā sistēmā Saeimai ir likumdošanas vara un tā pieņem likumus. Līdz to Saeima ir atzīstama par dalībvalsts iestādi Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punkta izpratnē attiecībā uz likumu pieņemšanu. No konkrētās situācijas faktiskajiem apstākļiem izriet, ka Budžeta komisija gan bija vērsusies pie Eiropas Centrālās bankas pirms apstrīdēto normu pieņemšanas, bet Atzinums tika saņemts piecas dienas pēc to pieņemšanas. Tādējādi varētu secināt, ka apstrīdēto normu pieņemšanas gaitā nav ievērots pienākums savlaicīgi apspriesties ar Eiropas Centrālo banku Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punkta un Padomes lēmuma 4. panta izpratnē.

Tomēr izskatāmajā lietā jāņem vērā tas, ka, lai gan Atzinums tika saņemts jau pēc apstrīdēto normu pieņemšanas, tas 2023. gada 20. decembrī tika izskatīts Budžeta komisijas sēdē. Turklāt Atzinuma saņemšanas brīdī apstrīdētās normas vēl nebija izsludinātas un stājušās spēkā. Savukārt Valsts prezidentam atbilstoši Satversmes 71. pantam bija tiesības desmit dienu laikā, skaitot no likuma pieņemšanas Saeimā, motivētā rakstā Saeimas priekšsēdētājam prasīt likuma otrreizēju caurlūkošanu. Valsts prezidenta tiesības prasīt likuma otrreizēju caurlūkošanu nozīmē to, ka likums tiek atdots atpakaļ Saeimai atkārtotai izskatīšanai un likuma izsludināšana tiek atlikta, kamēr Saeima nav otrreiz lēmusi par likuma pieņemšanu. Likuma otrreizējas caurlūkošanas nepieciešamību Valsts prezidents var pamatot gan ar juridiskiem, gan arī lietderības apsvērumiem.

12.4. Tātad, no otras puses, Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punkts un Padomes lēmuma 4. pants ir interpretējami tādējādi, ka dalībvalsts iestādes pienākums savlaicīgi apspriesties ar Eiropas Centrālo banku ir ievērots, ja dalībvalsts parlaments pieņem likumu pirms Eiropas Centrālās bankas atzinuma saņemšanas, bet atbilstoši nacionālajam regulējumam ir iespējama šā likuma otrreizēja caurlūkošana parlamentā pirms tā izsludināšanas un spēkā stāšanās. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Satversmes tiesa secina, ka Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punkta un Padomes lēmuma 4. panta interpretācija un piemērošanas pareizība izskatāmajā tiesiskajā un faktiskajā jautājumā nav tik acīmredzama, ka neatstātu vietu nekādām saprātīgām šaubām.

Turklāt līdz šim Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā šo tiesību normu interpretācija nav sniegta.

13. Satversmes tiesai ir šaubas par to, vai gadījumā, ja savlaicīgas apspriešanās pienākums Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punkta un Padomes lēmuma 4. panta izpratnē nav izpildīts, tā neizpilde ir uzskatāma par tādu Eiropas Savienības tiesību pārkāpumu, kura dēļ dalībvalstī pieņemtās tiesību normas nav piemērojamas.

Satversmes tiesas judikatūrā vairākkārt atzīts tas, ka ne katrs parlamentārās procedūras pārkāpums ir pietiekams pamats uzskatīt, ka pieņemtajam aktam nav juridiska spēka. Lai parlamentārās procedūras pārkāpuma dēļ kādu aktu atzītu par spēkā neesošu, jābūt pamatotām šaubām par to, ka gadījumā, ja procedūra tiktu ievērota, Saeima būtu pieņēmusi tādu pašu lēmumu. Proti, tikai būtisku procesuālo pārkāpumu dēļ tiesību norma var tikt uzskatīta par prettiesisku (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2020. gada 11. jūnija sprieduma lietā Nr. 2019-12-01 31.3. punktu*).

Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā līdz šim nav izskaidrotas pienākuma savlaicīgi konsultēties ar Eiropas Centrālo banku neizpildes sekas attiecībā uz dalībvalsts regulējuma piemērojamību. Tomēr Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā ir analizēts Eiropas Savienības institūciju pienākums apspriesties ar Eiropas Centrālo banku un atzīts, ka pienākums apspriesties ar Eiropas Centrālo banku par katru tiesību akta projektu, kas attiecas uz tās kompetences jomu, ir noteikts tādēļ, lai būtībā nodrošinātu to, ka likumdevējs pieņem aktu tikai tad, kad ir uzklusīta iestāde, kas, ņemot vērā tās specifisko uzdevumu Kopienā attiecīgajā nozarē, kurā tā uzskatāma par augsta līmeņa lietpratēju, ir īpaši piemērota efektīvai lomai paredzamajā likumdošanas procesā (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 2003. gada 10. jūlija sprieduma lietā C-11/00 "OLAF" 110. punktu*).

Pēc Satversmes tiesas ieskata, Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā ietvertās atziņas par apspriešanos Eiropas Savienības institūciju starpā varētu piemērot arī attiecībā uz dalībvalsts iestādes pienākumu apspriesties ar Eiropas Centrālo banku un tādējādi secināt, ka dalībvalsts iestādes apspriešanās procesa

mērķis ir nodrošināt pieņemto lēmumu kvalitāti un nacionālo tiesību aktu atbilstību Eiropas Savienības noteiktajiem mērķiem attiecībā uz monetāro politiku un finanšu stabilitāti. Turklāt, kā jau tika secināts šā lēmuma 12.1. punktā, apspriešanās pienākums ir vērtējams ne tikai kā no Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punkta un Padomes lēmuma 4. panta izrietošs pienākums. Plašākā nozīmē tas ir arī Līguma par Eiropas Savienību 4. panta trešajā daļā nostiprinātā lojālas sadarbības principa sastāvdaļa, jo dalībvalsts sadarbojas ar Eiropas Savienības institūciju un uzklausa tās viedokli, savukārt Eiropas Savienības institūcija sniedz dalībvalstij savus apsvērumus par jautājumiem, kuros tā ir kompetenta.

Tādējādi, no vienas puses, varētu secināt, ka savlaicīgas apspriešanās pienākuma neievērošana, īpaši tad, ja Eiropas Centrālās bankas atzinumā secinātais būtu varējis mainīt un ietekmēt nacionālā likumdevēja lēmumu, ir uzskatāma par būtisku procesuālu pārkāpumu.

Tomēr, no otras puses, vērtējot pārkāpuma būtiskumu, ir jāņem vērā tas, ka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 288. panta 5. punktu ieteikumi un atzinumi neuzliek saistības. Proti, kā teikts arī Padomes lēmuma 3. apsvērumā un 4. pantā, valsts iestādēm šie atzinumi ir tikai jāņem vērā un tie nemazina šo iestāžu atbildību par tiesību aktu regulējumu. No tā izriet, ka, lai gan pienākuma konsultēties ar Eiropas Centrālo banku ievērošana nozīmē, ka Eiropas Centrālā banka var informēt valsts iestādes par savu viedokli, tomēr valsts iestādēm nav juridiska pienākuma šo viedokli ievērot (*sk. Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2019. gada 23. maija sprieduma lietā T-107/17 "Steinhoff u. c./ECB" 71. punktu*). Tādējādi, ņemot vērā to, ka dalībvalstij jebkurā gadījumā nav saistoši Eiropas Centrālās bankas atzinumā norādītie apsvērumi, varētu secināt, ka par būtisku procesuālu pārkāpumu nav uzskatāms tas, ka atzinums netika pieprasīts savlaicīgi.

Līdz ar to pastāv šaubas, vai tad, ja lietā Nr. 2024-09-01 ir pārkāpts savlaicīgas apspriešanās pienākums Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punkta un Padomes lēmuma 4. panta izpratnē, šis pārkāpums ir uzskatāms par būtisku procesuālu pārkāpumu, kura dēļ dalībvalstī pieņemtās

tiesību normas nav piemērojamas, jo tās pieņemtas procedūrā, kas ir pretrunā ar Eiropas Savienības tiesībām.

Tādējādi Satversmes tiesa secina, ka lietā Nr. 2024-09-01 pastāv tādi apstākļi, kuru dēļ pieņemams lēmums par jautājumu uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai.

14. Satversmes tiesas likuma 32. panta pirmā daļa noteic, ka Satversmes tiesas spriedums ir galīgs un stājas spēkā pasludināšanas brīdī. Turklāt atbilstoši tā paša panta trešajai daļai tiesību norma (akts), kuru Satversmes tiesa atzinusi par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai, uzskatāma par spēkā neesošu no Satversmes tiesas sprieduma publicēšanas dienas, ja Satversmes tiesa nav noteikusi citādi.

Satversmes tiesas judikatūrā atzīts arī tas, ka demokrātiskā tiesiskā valstī tiek ievērots princips, ka tiesību norma, kas nav pieņemta pienācīgā kārtībā, nevar radīt tiesiskas sekas. Tomēr izņēmuma gadījumos, kad tiesību normas tūlītēja atzīšana par spēkā neesošu Satversmei neatbilstu vēl vairāk kā tās atstāšana spēkā, ir iespējams noteikt arī citu normas spēka zaudēšanas brīdi (*sk. Satversmes tiesas 2018. gada 12. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2017-17-01 24. punktu*).

Lemjot par brīdi, ar kuru apstrīdētā norma zaudē spēku, Satversmes tiesai iespēju robežās jāgādā par to, lai situācija, kāda varētu veidoties no šā brīža, nenodarītu būtisku kaitējumu atsevišķu personu interesēm (*sk. Satversmes tiesas 2006. gada 6. jūnija sprieduma lietā Nr. 2005-25-01 21. punktu*). Turklāt Satversmes tiesas uzdevums ir nepieļaut tādu situāciju, ka sprieduma atpakaļvērtais spēks būtiski aizskartu citu personu tiesības. Tieši pretēji – tiesas uzdevums ir pēc iespējas līdzsvarot personu atšķirīgās intereses (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 27. janvāra sprieduma lietā Nr. 2010-22-01 15. punktu*).

Tādējādi, izšķiroties par brīdi, ar kuru apstrīdētā norma zaudē spēku, Satversmes tiesa katrā konkrētā lietā līdzsvaro tiesiskās drošības principu, no vienas puses, un atsevišķu personu pamattiesības, no otras puses.

Nemot vērā šā lēmuma 12. un 13. punktā izteiktos apsvērumus, Satversmes tiesai tādā gadījumā, ja lietā Nr. 2024-09-01 tiktu atzīts, ka apstrīdētās normas nav

pieņemtas pienācīgā kārtībā, jo ir pārkāpts Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punkts un Padomes lēmuma 4. pants, būtu jālemj par brīdi, ar kuru apstrīdētās normas zaudē spēku.

Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā līdz šim nav izskaidrots, kādas tiesiskās sekas rada tas, ka nav ievērots Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punktā un Padomes lēmuma 4. pantā noteiktais pienākums apspriesties ar Eiropas Centrālo banku. Tomēr Satversmes tiesai ir zināmas Eiropas Savienības Tiesas atziņas par to, ka dalībvalstij ir pienākums nepiemērot tādu nacionālo tiesību normu, kura pieņemta, neievērojot pienākumu sniegt paziņojumu Eiropas Komisijai tehnisko noteikumu jomā, kas pašlaik ir paredzēti Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvā (ES) 2015/1535 (2015. gada 9. septembris), ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā. Šādā kontekstā Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi, ka saistību neievērošana, kas paredzēta minētajā Eiropas Savienības direktīvā par paziņošanas pienākumu, ir būtisks procesuāls pārkāpums, kas padara attiecīgos tehniskos noteikumus nepiemērojamus un līdz ar to neizpildāmus attiecībā uz fiziskajām personām (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 2002. gada 6. jūnija sprieduma lietā C-159/00 "Sapod Audic v Eco-Emballages SA" 49. punktu*). Tādējādi no minētā varētu secināt, ka arī šādā gadījumā apstrīdētās normas nav piemērojamas un nevar radīt tiesiskas sekas, attiecīgi ierobežojot Satversmes tiesu lemšanā par to, no kura brīža šīs normas atzīstamas par spēkā neesošām.

Tomēr būtu jāievēro tas, ka tiesiskās drošības princips ir daļa no Eiropas Savienības tiesiskās kārtības (*sk., piemēram, Eiropas Savienības Tiesas 2007. gada 21. jūnija sprieduma lietā C-158/06 "ROM-projecten" 24. punktu*). Izskatāmajā lietā jāņem vērā tas, ka apstrīdētās normas ir bijušas spēkā ierobežotu laiku – vienu gadu – un vairs nav piemērojamas. Ja Satversmes tiesa lemtu, ka apstrīdētās normas atzīstamas par spēkā neesošām no to pieņemšanas brīža, tad SEB bankai, citām kredītiestādēm, kā arī kapitālsabiedrībām, kas saņēmušas licenci patērētāju kreditēšanai, rastos tiesības prasīt to samaksātās Nodevas atmaksu no valsts budžeta līdzekļiem. Kopējais Nodevas apmērs, ko tās maksātāji

ir iemaksājuši valsts budžetā, pārsniedz 97 miljonus *euro*. Šāds nolēmums būtiski ietekmētu valsts budžeta intereses, nevis sociālajā realitātē nodrošinātu tiesisko stabilitāti, skaidrību un mieru. Savukārt apstrīdētajās normās noteiktā Kompensācija ir izmaksāta ļoti daudziem hipotekārā kredītaņēmējiem, proti, 2024. gadā vidēji katru ceturksni tā aprēķināta par nedaudz vairāk kā 90 tūkstošiem hipotekārā kredīta līgumu. Kopējais Kompensācijas apmērs, kas hipotekārā kredītaņēmējiem izmaksāts 2024. gadā, ir nedaudz virs 78 miljoniem *euro*.

Līdz ar to izskatāmās lietas izspriešanai nepieciešams noskaidrot, vai tad, ja apstrīdētās normas nav pieņemtas pienācīgā kārtībā, jo ir pārkāpts Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punkts un Padomes lēmuma 4. pants, tiesiskās drošības princips un Eiropas Savienības tiesību pārākuma princips būtu interpretējami tādējādi, ka Satversmes tiesa savā nolēmumā var noteikt, ka apstrīdēto normu tiesiskās sekas to spēkā esības laikā tiek saglabātas.

Nemot vērā minēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 26. panta pirmo daļu, Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu, kā arī Satversmes tiesas 2017. gada 28. februāra lēmumu “Par kārtību, kādā pieņem lēmumu par jautājuma uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai”, Satversmes tiesa

nolēma:

1. Uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādus jautājumus:

1.1. Vai Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punkts un Padomes lēmuma 4. pants ir interpretējami tādējādi, ka tajos noteiktais dalībvalsts iestādes pienākums savlaicīgi apspriesties ar Eiropas Centrālo banku ir ievērots, ja dalībvalsts parlaments pieņem likumu pirms Eiropas Centrālās bankas atzinuma saņemšanas, tomēr pastāv procedūra, kuras ietvaros ir iespējama šā likuma otrreizēja caurlūkošana parlamentā pirms tā izsludināšanas un spēkā stāšanās?

1.2. Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noraidoša, – vai Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punkta un Padomes lēmuma 4. panta pārkāpums ir uzskatāms par būtisku procesuālu pārkāpumu, kura dēļ dalībvalsts tiesību normas, kas pieņemtas, pārkāpjot Eiropas Savienības tiesības, nav piemērojamas?

1.3. Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, – vai Eiropas Savienības tiesību pārkāpuma un tiesiskās drošības principi būtu interpretējami tādējādi, ka Satversmes tiesa savā nolēmumā var lemt par to, ka apstrīdēto normu tiesiskās sekas to spēkā esības laikā tiek saglabātas?

2. Apturēt tiesvedību lietā līdz brīdim, kad stājas spēkā Eiropas Savienības Tiesas nolēmums.

3. Nosūtīt Eiropas Savienības Tiesai šā lēmuma, pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikumi Nr. 45/2024 un Nr. 66/2024) un Saeimas atbildes rakstu (reģ. Nr. 530-2024 un reģ. Nr. 739-2024) kopijas.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja

Irēna Kucina